

Europa heeft maar elf maanden om brexithakbijl te vermijden

Na een knipperlichtrelatie van 3,5 jaar is het nu zeker: de Britten verlaten de Europese Unie. Veel tijd om een nieuwe plooi te vinden is er niet. Het risico op een no-deal blijft reëel.

KRIS VAN HAVER

'Eindelijk duidelijk.' Zelfs bij de Europese brexitonderhandelaars overheerst een gevoel van opluchting na de verkiezingsoverwinning van de Britse premier Boris Johnson. Na drie mislukte pogingen om de brexitdeal van zijn voorgangster Theresa May goedgekeurd te krijgen, zal Johnson zijn aangepaste deal met Europa gemakkelijk door het Britse parlement loodsen. Voor eind januari is dat voor de bakker.

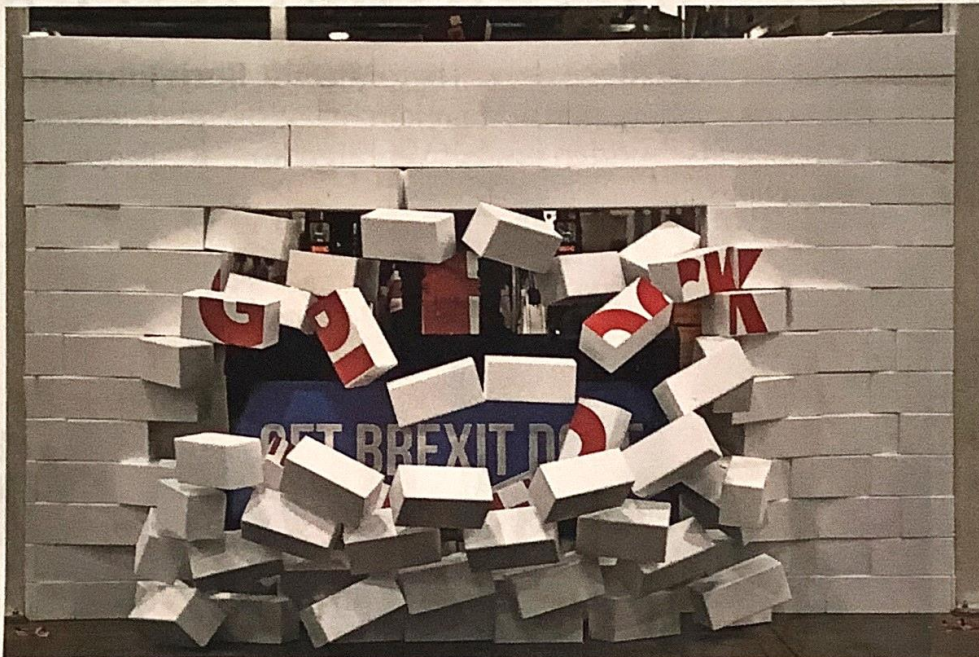
Ook het Europees Parlement zal niet lastig doen en kan wellicht eind januari de brexitdeal ratificeren. Het Verenigd Koninkrijk verlaat dan op 31 januari om 23 uur de Europese Unie.

Niet dat die datum iets wezenlijks verandert. De brexitdeal voorziet in een overgangperiode die loopt tot 31 december 2020. Al die tijd moet het Verenigd Koninkrijk de Europese regels blijven volgen, invoertaken heffen in de havens en doorstromen naar Brussel, en bijdragen betalen aan de Europese begroting.

De enige zichtbare verandering wordt het vertrek van de 73 Britse europarlementsliden eind januari, onder wie ook de 25 leden van de Brexitpartij van Nigel Farage. Britse ministers en experts nemen niet meer deel aan de Europese besluitvorming. Een Britse Europees commissaris is er al niet.

27 van de 73 Britse zijtes worden herverdeeld over 14 lidstaten van de Europese Unie. België is daar niet bij. Nederland krijgt er in februari drie parlementsleden bij die na de verkiezingen van mei in een wachtlokkje werden gezet. Het aantal Europees parlementsleden zakt van 751 naar 705.

Toch dreigt 2020 een race tegen de klok te worden voor de brexit. De

Boris Johnson voerde campagne met de belofte snel de brexit door te voeren. © AFP

DATA OM NAAR UIT TE KIJKEN

- 31 januari 2020: de scheiding is een feit, maar er verandert niets tot eind 2020.
- 30 juni 2020: schets van deal visserij en handel. Deadline voor verlengen overgangperiode.
- 31 december 2020: einde overgangperiode. Het VK wordt een 'buitenland'.

overgangperiode loopt tot eind 2020 en Johnson heeft dure eden gezworen dat hij niet nog eens uitstel gaat vragen aan Europa. Om een akkoord over een nieuwe relatie te bereiken blijven dus na 31 januari maar elf maanden over.

Snel die onderhandelingen voorbereiden, is dus de boodschap. Anders dreigt eind 2020 alsnog een harde brexit zonder akkoord. 'Dat tijdstip wordt een grote uitdaging', erkent Commissievoorzitter Ursula von der Leyen. 'Want we willen zo hecht mogelijke toekomstige relaties als opperbeste burenen.'

Wij wensen een eerlijk speelveld, geen sociale, milieu- of fiscale dumping.

URSULA VON DER LEYEN
VOORZITSTER
EUROPESE COMMISSIE

Net omdat de tijd zo kort is, moeten prioriteiten gesteld worden, zegt zowel van der Leyen als Europees Raadsvoorzitter Charles Michel. Om chaos te vermijden moet in die elf maanden niet alleen een handelsakkoord worden afgeklopt, maar moeten er ook afspraken komen over visserij, over defensiesamenwerking en over interne veiligheid en terreurbestrijding.

Voor andere akkoorden ontbreekt gewoon de tijd. Bovendien kunnen unilaterale juridische wetten chaos in bijvoorbeeld wegtransport of luchtverkeer vermijden of markttoegang voor financiële diensten regelen.

Het risico op verdeeldheid onder de Europese landen is groter nu het niet meer om de scheiding gaat, maar om de toekomst. Voor sommige landen is een goede deal over visserij erg belangrijk, voor andere priemert handel. Voor Oost-Europa is defensiesamenwerking met de Britten dan weer van levensbelang.

Om verdeeldheid te vermijden en het proces te stroomlijnen blijft brexitonderhandelaar Michel Barnier aan zet. Ook de onderhandelingen tussen de lidstaten worden strak geleid. De 27 ministers van Visserij of Handel zullen ver in de brexitreijn moeten plaatsnemen. De ploeg van de Belg Didier Seeuws, die de nationale gevoeligheden bij de

BRITS POND STIJGT FLINK

Het Britse pond reageerde erg positief op de grote overwinning van de Conservatieven, omdat daardoor de onzekerheid over de brexit vermindert. De Britse munt steeg even naar het hoogste peil in drie jaar en sloot anderhalf procent hoger op 0,834 pond per euro. De remonte van het pond is goed nieuws voor Belgische bedrijven die veel exporteren naar het Verenigd Koninkrijk. Maar voor de Belg die Britse producten koopt of naar Londen reist, is het duurdere pond slecht nieuws. Het pond noteert wel nog altijd 8 procent lager dan net voor het brexitreferendum van 23 juni 2016.

BRITS POND STIJGT

Bron: Thomson Reuters Datastream

scheidingsonderhandelingen kon wegmasseren, houdt de touwtjes in handen en de lijnen met de lidstaten open. Dat is een ongewone procedure, zeker voor de onderhandelingen over een handelsakkoord, maar het Verenigd Koninkrijk is geen land als een ander. Niemand in Europa wil dat zijn business verstoort wordt.

Als alles naar wens verloopt, kan het gros van de handelsafspraken al direct in 2021 in voege treden. 'Wij wensen een eerlijk speelveld, geen sociale, milieu- of fiscale dumping', beklemtuut van der Leyen. Ook de Franse president Emmanuel Macron ziet 'brede Britse toegang tot de Europese markt alleen mogelijk als Londen heel dicht bij de Europese regels blijft'.

In de brexitdeal staat nog een andere deadline: 30 juni. Tegen dan moeten een visserijakkoord en de contouren van een handelsakkoord op tafel liggen. Het is ook de deadline voor een verlenging van de overgangperiode, voor het geval dat het overleg dan nog in de dikke Londense mist zit. Voor een verlenging nadien is geen wettelijke basis.

Wellicht daarom houdt Europa nu nog alle opties open. Zelfs het idee dat Europa zelf een verlenging van de overgangperiode aanvraagt, wordt niet uitgesloten. Het zal hard gaan vanaf januari om de brexitreijn op koers te houden.

3

vragen aan
Gina Miller

Activiste bij het remainkamp

1 Hoe verklaart u de zege van de Britse Conservatieven?

'Het is een overwinning geworden omdat een complex probleem eenvoudig wordt voorgesteld. Bij het referendum luidde de slogan 'Take back control', nu was het 'Get Brexit done'. Telkens drie woorden, dat slaat aan bij de kiezers. Maar de complexe zaken die onvermijdelijk volgen, zijn zo onder de mat geschoven.'

2 Vanwaar zo'n ruime overwinning?

'Het werd snel duidelijk dat de mensen vooral niet in zee wilden

met Labour-leider Jeremy Corbyn. De brexit kwam op de tweede plaats. Het wantrouwen was zo groot dat de mensen Corbyn zelfs in een coalitie niet vertrouwden. Ze geloofden niet dat hij een nieuw brexitreferendum zou organiseren, maar ze wilden zeker niet dat hij het land ging leiden. De uitslag betekent een groot falen voor drie jaar op voorbaat.'

3 Heeft Boris Johnson nu vrij spel?

'Hij heeft een mandaat gekregen van de kiezers in Engeland en Wales, maar niet van die in

Schotland of Noord-Ierland. Ik verwacht grote constitutionele problemen. Het is duidelijk dat Schotland er wel voor kiest in de Europese Unie te blijven. En de oplossing voor de Ierse grens is heel slecht gevallen in Ierland. De onderhandelingen met Europa over een vrijhandelsakkoord zullen aanslepen tot 1 juli 2021. Zolang blijft een no-deal mogelijk. Maar het is best mogelijk dat de Noord-Ieren niet kunnen leven met de voorwaarden van het akkoord en zich willen losmaken van het Verenigd Koninkrijk. Net als de Schotten.'